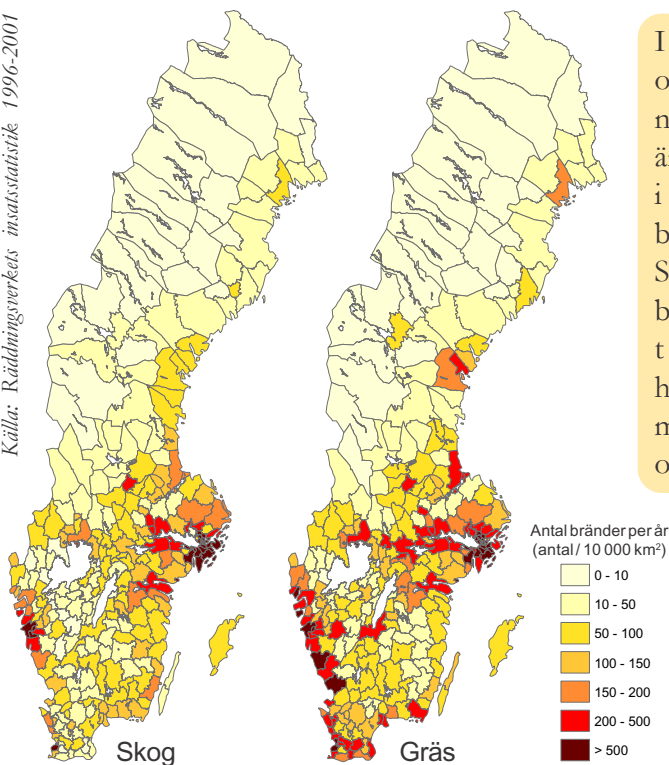

Brandrisk

Källa: Räddningsverkets insatsstatistik 1996-2001

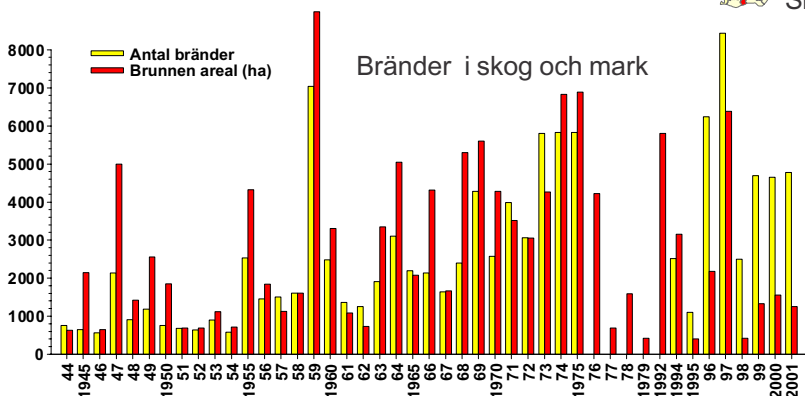
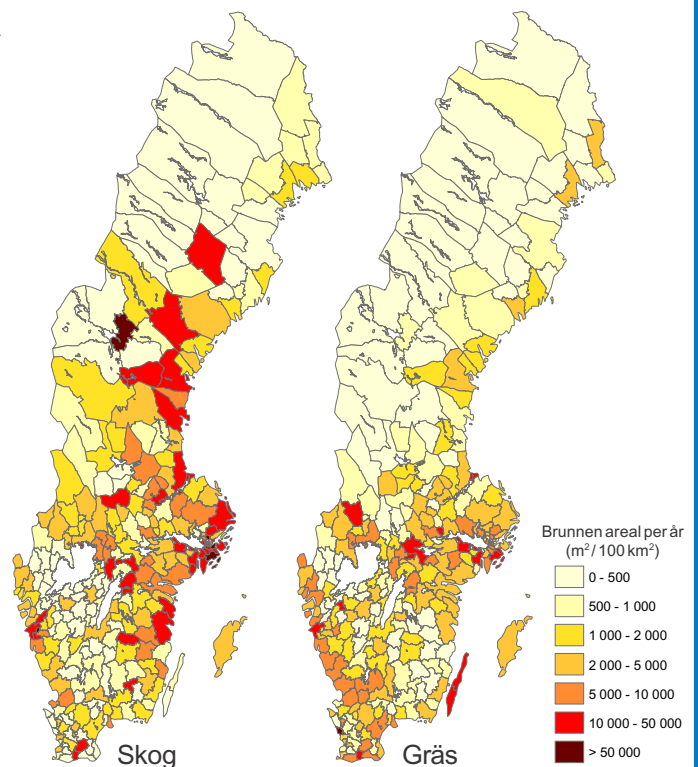

I Sverige inträffar varje år i genomsnitt mellan 3 000 och 4 000 bränder i skog och mark. Brändernas omfattning varierar mycket från år till år, men ofta berörs mer än 2 000 ha i landet. De ekonomiska följderna är stora i form av räddningsinsatser och skador på skog och byggnader.

Sett i ett internationellt perspektiv är problemen med bränder i skog och mark dock relativt små i Sverige. I t ex Nordamerika, Ryssland, Australien och i Medelhavsområdet är problemen betydligt allvarigare med mycket omfattande och svårbekämpade bränder i skog och buskvegetation.

Bränder i skog och mark orsakas främst av blixtnedslag och olika slags mänsklig påverkan, som t ex spridning efter lägereldar, barns lek, gräselndning eller gnistor från tåg och maskiner. Antalet bränder är störst i de tätbefolkade storstadsregionerna, där många människor vistas ute i naturen och i de östra torrare delarna av landet.

Hur stor areal som brinner, beror förutom torka och vindförhållanden också på hur snabbt branden upptäcks och på tillgängliga släckningsresurser. Stora skogsarealer drabbas därför ofta i södra Norrlands kust- och inland.

Statistikunderlaget har sammanställts från flera olika källor och för perioder då olika regler gällt för vilka bränder i skog och mark som inkluderats, vilket gör att direkt jämförelse mellan olika år inte alltid kan göras. För åren 1976-1995 har t ex inte gräs- och torvbränder inkluderats och för perioden före 1962 är det oklart i vilken omfattning dessa bränder inkluderats. Källor: Statens Brandinspektion (1944-73), Statens Brandnämnd (1974-75), Skogsstyrelsen (1976-79) och Räddningsverket (1994-).

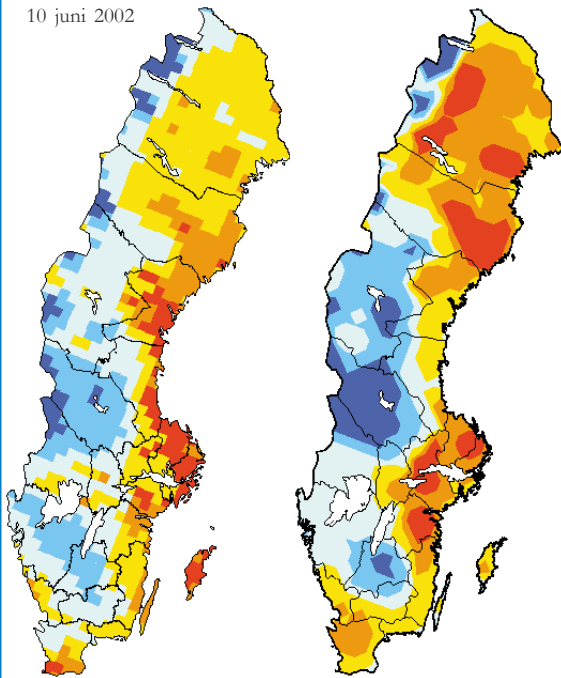
Under den senaste 30-årsperioden har störst skogsarealer brunnit under åren 1974, 1975, 1992 och 1997. Även 1994 och 1999 var svåra skogsbrandsår, då särskilt stora och svårbekämpade bränder inträffade.

Skogsbränder medför dock inte bara olycka och förödelse. Genom skogsbränder sker en förnyring av skogen och förutsättningar skapas för vissa växt- och djurarter som är beroende av eld. Därför har intresset ökat för kontrollerad naturvårdsbränning som ett medel att gynna biologisk mångfald.

Brandriskprognoser

Under vår och sommar utfärdar SMHI allmänna varningar när det är stor brandfara i skog och mark. Varningarna grundas på flera olika beräkningsmetoder som utvecklats på SMHI i samarbete med Räddningsverket. Dagliga beräkningarna ger detaljerade kartor som visar prognoser för markfuktighet, skogsbrands- och gräsbrandsrisk. Metoderna utnyttjar observationer och prognoser för nederbörd, temperatur, vindhastighet och luftfuktighet. Brandriskprognoserna utgör bland annat underlag för planering av släckningsinsatser och för utfärdande av eldningsförbud.

10 juni 2002

Markfuktighet

- E - Extremt torrt
- 5 - Mycket torrt
- 4 - Torrt
- 3 - Måttligt blött
- 2 - Blött
- 1 - Mycket blött

Skogsbrandsrisk

- E - Extremt stor
- 5 - Mycket stor
- 4 - Stor
- 3 - Normal
- 2 - Liten
- 1 - Mycket liten

Skogsbrand

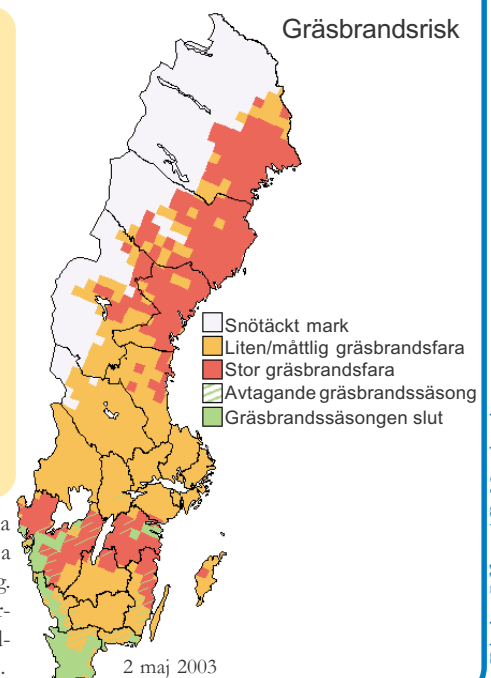
Bedömningen av faran för skogsbränder grundas på två olika beräkningsmetoder som kompletterar varandra. En särskild version av SMHIs hydrologiska prognosmodell används för att beskriva vatteninnehållet i de markskikt som har störst betydelse för skogsbrandsfaran. Graden av uttorkning i marken påverkar vegetationens vattentillgång och vatteninnehåll och har därmed stor betydelse för hur elden kan få fäste och spridas i skogsmark. Markförhållandena beskrivs på kartan med sex olika markfuktighetsindex, där indexen E, 5 och 4 representerar torra förhållanden då antändningsrisken är stor. Indexen E och 5 förekommer i samband med långvarig torka, då det är mycket torrt även i djupare markskikt. Eftersom vegetationen då är uttorkad leder antändning ofta till att svåra bränder utvecklas.

Skogsbrandsfaran bedöms även med ett kanadensiskt modellsystem som i första hand beskriver brandbeteende och spridningsrisk. Brandriskindex E och 5 innebär extrema eller mycket svåra brandförhållanden. En brand kan då utvecklas mycket snabbt och toppbränder kan förekomma. Även vid index 4 är det påtaglig risk för brandspridning eftersom en brand då lätt sprider sig av sig själv. Vid index 3 brinner vegetationen, men inte med särskilt stor spridningshastighet.

Gräsbrand

I Sverige förekommer gräsbränder framför allt tidigt under våren, ofta redan strax efter snösmältningen. Bränder kan lätt blossa upp i det torra fjolårsgräset, men gräsbrandsfaran avtar sedan snabbt när årets nya gräs vuxit upp. Gräsbrandssäsongens utveckling i olika delar av landet bestäms genom beräkningar av grästillväxten med hjälp av temperatursummor och genom hydrologiska modellberäkningar av snöns avsmältning. Under gräsbrandssäsongen anges gräsbrandsfaran som Stor eller Liten/måttlig beroende på hur torrt fjolårsgräset är. Gräsbrandsfaran uppskattas med hjälp av markfuktighetsberäkningar i ett mycket tunnt ytligt skikt och luftens fuktinnehåll, vilket gör att brandrisken kan växla snabbt från dag till dag.

De allmänna brandriskvarningarna förmedlas bl a genom radions P1 och SMHIs websida (www.smhi.se). Dagliga brandriskkartor finns tillgängliga på Räddningsverkets websida (www.srv.se). Där finns också allmän information och råd om försiktighetsåtgärder vid eldning. För bl a Räddningstjänster och Länsstyrelser finns en särskild websida med mer detaljerad information, som även innehåller blixregistrering och årskrisprognos. Information om lokal brandrisk och eldningsförbud ges bland annat i lokalradion och genom kommunernas telefonsvarare.

2 maj 2003